

Kryzys i odbudowa państwa polskiego

Oś czasu

średniowiecze

nowożytność

XIX wiek

współczesność

476 r.
UPADEK CESARSTWA
ZACHODNIORZYMSKIEGO

1492 r.
ODKRYCIE AMERYKI PRZEZ
KRZYSZTOFA KOLUMBA

Notatka z lekcji

1. Kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego.
2. Panowanie Mieszka II.
3. Reformy Kazimierza Odnowiciela.
4. Polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego.
5. Koronacja Bolesława Śmiałego.
6. Konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki.
7. Rządy Władysława I Hermana;
 - a. podział państwa między siebie i swoich synów.
8. postaci historyczne: Postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław, Władysława I Herman.
9. Terminy: insygnia królewskie, palatyn.

Terminy

Palatyn/wojewoda - w monarchii piastowskiej zastępca księcia lub króla na określonym terytorium państwa.

Insignia królewskie - przedmioty symbolizujące władzę królewską lub książęcą.

Do insygniów władzy królewskiej zalicza się m.in.:

- koronę,
- jabłko królewskie,
- berło,
- pierścień królewski.

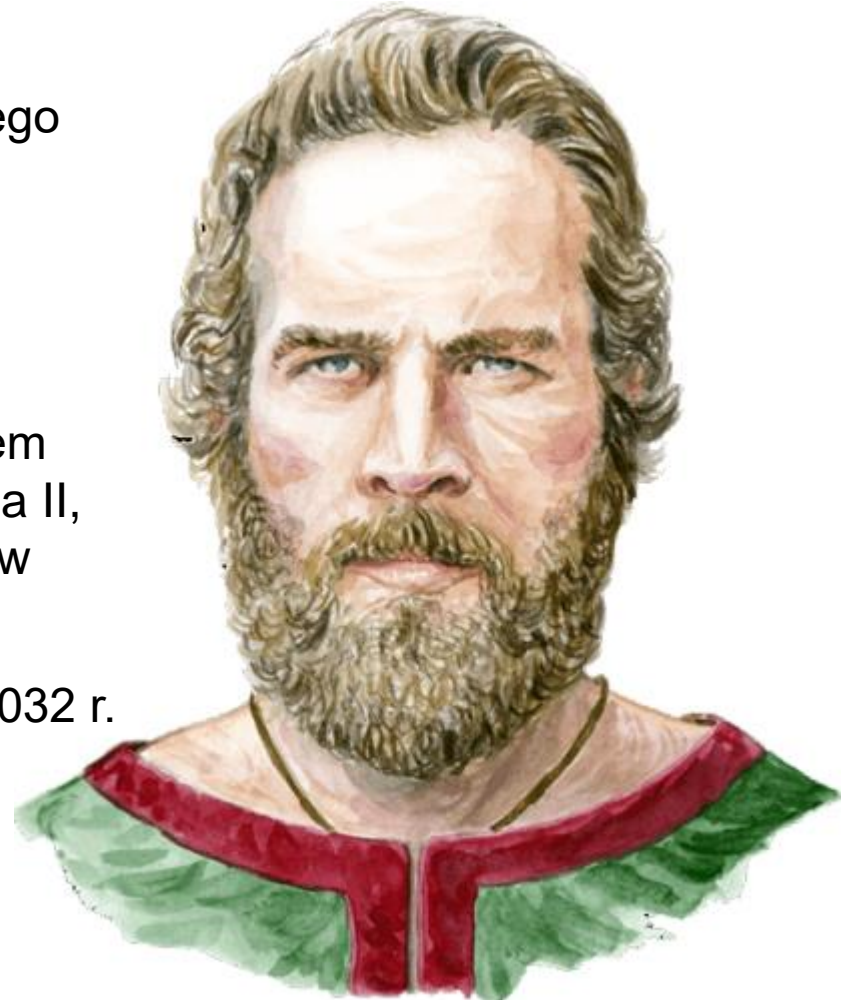
Panowanie Mieszka II (1025–1034)

- Mieszko II objął tron polski w 1025 r.
 - ożenił się z siostrzenicą cesarza Ottona III, Rychezą,
 - dążył do umocnienia pozycji Polski.
- Bezprym i Otton (synowie Chrobrego) chcą władzy - pod pretekstem ich obrony, w 1031 r. Polskę najechała koalicja niemiecko – ruska. Mieszko II ucieka do Czech
- Władzę w państwie przejął brat Mieszka II, Bezprym. Bezprym odsyła insygnia koronacyjne cesarzowi.
- Po śmierci Bezpryma Mieszko II powraca do kraju (1032 r.), nie odzyskuje korony a Polska traci swą dotychczasową pozycję.
- Mieszko II umiera w 1034 r.

Bezprym

- Najstarszy syn Bolesława Chrobrego i jego drugiej żony Węgierki.
- Urodzony w 986 lub 987 r.
- Przeznaczony do stanu duchownego.
- W 1031 r. wspólnie z najmłodszym bratem Ottonem, przy wsparciu cesarza Konrada II, wygnał Mieszka II z kraju i objął władzę w Polsce.
- Zginął w walce z opozycją możnych w 1032 r.

Kryzys państwa po śmierci Mieszka II

Po śmierci Mieszka II w doszło w 1037 r. do buntu możnych i powstania ludowego przeciw możnym i religii chrześcijańskiej;

- od państwa oderwało się Pomorze Gdańskie i Pomorze,
- Państwo rozpadło się na dzielnice rządzone przez możnowładców,
- następcą Mieszka II – Kazimierz musiał uciekać z kraju,
- w roku 1038 r. na Polskę najechały wojska czeskie Brzetysława;
 - główne grody polskie zostały zniszczone,
 - z Gniezna zostały wywiezione relikwie św. Wojciecha,
 - Śląsk został przyłączony do Czech.

Przeniesienie szczątków biskupa Wojciecha do Pragi po najeździe Brzetysława na Polskę

Odbudowa państwa przez Kazimierza I Odnowiciela

- Książę został wygnany na Węgry, skąd wyjechał później do Niemiec.
- W 1039 r. Kazimierz I Odnowiciel wrócił do Polski - dzięki pomocy cesarza niemieckiego i księcia kijowskiego.
- Przyłączył do Polski - Śląsk i Mazowsze, prawdopodobnie przywrócił zwierzchność Polski nad Pomorzem.
- W oparciu o Kraków odbudował administrację kościelną i państwową. Kraków stał się stolicą Polski.

Obraz Wojciecha Gersona przedstawiający księcia Kazimierza I Odnowiciela powracającego do zniszczonego kraju.

- KRAKÓW** Stolica Polski
- Poznań** Pozostałe miasta (grody)
- Granice Polski w 1058
- Granice ziem i państw
- Terytorium Polski w 1039
- Ziemie odzyskane przez Kazimierza I Odnowiciela

Bolesław II Śmiały (Szczerzy)

- Syn Kazimierza Odnowiciela i Dobroniegi.
- Panowanie Bolesława Śmiałego (Szczerzego) (1058 r.-1079 r.)
- Dążył do odbudowy dawnej pozycji Polski;
 - prowadził agresywną politykę wobec sąsiadów,
 - odzyskał Grody Czerwieńskie,
 - zaangażował się w konflikt pomiędzy papieżem Grzegorzem VII a cesarzem Henrykiem IV.
- Bolesław II Śmiały koronował się na króla w **1076** r.

Upadek Bolesława II Śmiałego (Szczodrego)

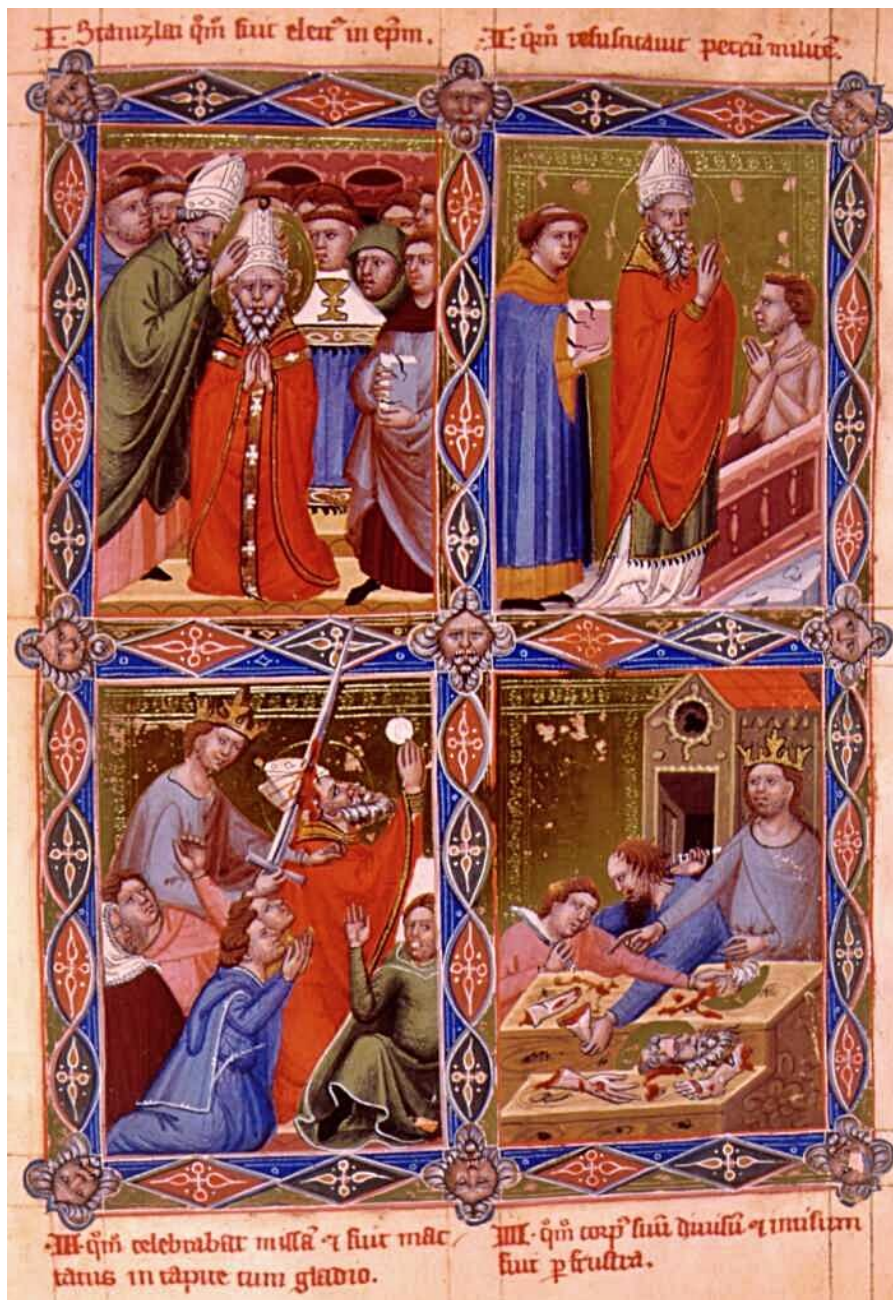
- W trakcie wyprawy na Ruś części rycerzy wróciła do rodzin - król ich ukarał - biskup Stanisław rzucił na króla klątwę, przeciwko Bolesławowi wybuchł bunt możnych.
- Król skazał na śmierć biskupa Stanisława;
 - egzekucja biskupa Stanisława wywołała kolejny bunt,
 - Bolesław II Śmiały został zmuszony do ucieczki z kraju – (1079 r.) na Węgry. Gdzie według kroniki Galla Anonima nie zyskał sympatii ze względu na swe grubiańskie zachowanie. Witany przez króla węgierskiego Władysława nie zsiadł z konia, co było oznaką pogardy,
 - niektórzy historycy twierdzą, że Bolesław na Węgrzech został otruty.

Św. Stanisław ze Szczepanowa

- Święty Stanisław biskup krakowski został skazany na męczeńską śmierć (Kraków 11 kwietnia 1079 r.), za udział w spisku przeciwko królowi.
- Święty i patron Polski od XIII w. (1253 r.).

- Cztery sceny z życia Św. Stanisława (od góry):
 - mianowanie na biskupa,
 - wskreszenie Piotrowina,
 - zamordowanie przez króla,
 - ćwiartowanie ciała.

Kronikarze o św. Stanisławie ze Szczepanowa

A. Augustynowicz *Św. Stanisław*
Bolesław Śmiały zabija Św. Stanisława

Kronika Galla Anonima

Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława, długo bytoby o tym mówić, tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem Bożym, nie powinien był pomazańca za żaden grzech karać cielesnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował i za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków. My zaś ani nie usprawiedliwiamy biskupa - zdrajcy, ani nie zalecamy króla, który tak szpetnie dochodził swoich praw, lecz pozostawmy te sprawy, a opowiedzmy, jak przyjęto go na Węgrzech.

Kronikarze o św. Stanisławie ze Szczepanowa

Śmierć przy ołtarzu. Jan Matejko

Kronika Wincentego Kadłubka

Rozkazuje więc Bolesław przy ołtarzu, [...] nie okazując uszanowania ani dla stanu, ani dla miejsca, ani dla chwili - porwać biskupa! Ilekroć okrutni słudzy próbują rzucić się na niego, tylekroć skruszeni, tylekroć na ziemię powaleni, łagodnieją. Wszakże tyran, łząc ich z wielkim oburzeniem, sam podnosi świętokradcze ręce, biskupa niewinnego najokrutniejszy świętokradca rozszarpuje, poszczególne członki na najdrobniejsze części rozsiekuje.

Rządy Władysława I Hermana (1079 – 1102)

- Po wypędzeniu Bolesława Śmiałego znaczenie Polski bardzo upadło.
- Cesarz Henryk IV został zwycięzcą w sporze z papieżem Grzegorzem VII.
- Władysław I Herman zrezygnował z korony królewskiej.
- Za panowania Władysława silną pozycję zdobył palatyn Sieciech.
- Władysław I Herman podzielił państwo między siebie i swoich synów:
 - Władysław I Herman zachował Mazowsze,
 - Zbigniew otrzymał Wielkopolskę i Kujawy,
 - Bolesław otrzymał Małopolskę i Śląsk.

POLSKA ZA CZASÓW WŁADYSŁAWA I HERMANA

ZAPAMIĘTAJ

- W pierwszej połowie XI wieku, za panowania Mieszka II, Polskę dotknął kryzys. Była najeżdżana przez wrogów, ponadto w kraju wybuchł bunt ludności przeciw władcy i chrześcijaństwu. Kryzys doprowadził do chwilowego rozpadu państwa.
- Państwo polskie przy wsparciu cesarza odbudował Kazimierz Odnowiciel. Pod jego władzą znalazły się: Wielkopolska, Małopolska, Mazowsze oraz Śląsk. Przywrócił też na ziemiach polskich chrześcijaństwo. Odtąd główną siedzibą władcy był Kraków.
- Bolesław Śmiały prowadził aktywną politykę międzynarodową i dążył do wzmocnienia swojej władzy, czego przejawem była koronacja królewska w 1076 roku.
- Przeciwko Bolesławowi Śmiałemu wybuchł bunt, który król próbował stłumić, skazując na śmierć biskupa krakowskiego Stanisława. Nie osiągnął celu, wskutek czego w 1079 roku został zmuszony do ucieczki z kraju.
- Następcą Bolesława Śmiałego był jego brat Władysław Herman. W czasie jego panowania silną pozycję w państwie zdobył palatyn Sieciech.

POWTÓRZ

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- Opisz poznane postaci: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław, Władysław I Herman,
- opisz sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego,
- oceń postawę Bezpryma,
- przedstaw skutki kryzysu państwa polskiego,
- wyjaśnij, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”,
- scharakteryzuj rządy Bolesława Śmiałego,
- wyjaśnij przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem,
- wskaż na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela

Ćwiczenie

Proszę przeczytać tekst z podręcznika - „Kryzys i odbudowa państwa polskiego” str.175 – 178 oraz fragment „Rządy Bolesława Krzywoustego – W Polsce Władysława I Hermana” str. 179.

Ćwiczenia sprawdzające (slajd 23) wykonujecie jako podsumowanie lekcji. Proszę o zastanowienie się nad treścią zadań i postawionych problemów.

Zagadnienia te opracowujecie ustnie.

Temat oraz notatkę wpisujemy do zeszytu. Do zeszytu również wpisujemy rozwiązania zadania z pliku:

Kryzys i odbudowa państwa polskiego - ćwiczenie.pdf

Wykonaną pracę proszę sfotografować i przesłać na adres: **a.wojcik@sp77.edu.gdansk.pl**

Zadanie zostanie ocenione.

Termin wykonania pracy – **3.06.**

Przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka **ZDALNE LEKCJE**